

VIỆT BẮC

(Trích)

PHẦN MỘT : TÁC GIẢ

A – MỤC TIÊU BÀI HỌC

Giúp HS :

– Nắm được những nét chính trong đường đời, đường cách mạng, đường thơ của Tố Hữu – nhà hoạt động cách mạng ưu tú, một trong những lá cờ đầu của nền văn nghệ cách mạng Việt Nam.

– Cảm nhận sâu sắc chất trữ tình chính trị về nội dung và tính dân tộc trong nghệ thuật biểu hiện của phong cách thơ Tố Hữu.

B – NHỮNG ĐIỀU CẦN LƯU Ý

I – NỘI DUNG

1. Đặc điểm bài học

– Bài này chỉ được dạy trong một tiết, trong khi lượng thông tin về cuộc đời và sự nghiệp văn học của tác giả lại khá phong phú, vì thế trước khi dạy bài này, GV cần yêu cầu HS đọc kĩ bài học ở nhà, chú ý nắm vững những nét lớn, quan trọng.

– Tố Hữu là hiện tượng rất tiêu biểu của thơ ca cách mạng Việt Nam. Đối với Tố Hữu, nhà thơ là một người chiến sĩ trên mặt trận văn nghệ, thơ ca là vũ khí, là phương tiện để thực hiện lí tưởng cách mạng, đối tượng của thơ ca là đồng bào, đồng chí, những người trực tiếp hoạt động cách mạng. Những điều đó đã chi phối sâu sắc cả nội dung và phương thức biểu hiện của thơ Tố Hữu.

2. Trọng tâm bài học

Đường đời, đường thơ Tố Hữu luôn song hành cùng con đường cách mạng của cả dân tộc ; ở đó phong cách thơ Tố Hữu có những nét đặc sắc về cả nội dung và nghệ thuật biểu hiện.

II – PHƯƠNG PHÁP VÀ TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY HỌC

1. Phương pháp dạy học

Bài học có bốn phần. Phần I – *Vài nét về tiểu sử* và phần IV – *Kết luận*, GV cho HS đọc lướt để có ấn tượng chung, ghi nhớ những ý chính. Phần II – *Đường cách*

mạng, đường thơ, GV cần nhấn mạnh bảy chặng đường đời của Tố Hữu gắn liền với bảy chặng đường của cách mạng Việt Nam, và bảy tập thơ của Tố Hữu (nhất là năm tập đầu) có thể coi là những cuốn biên niên sử bằng thơ ghi lại đời sống dân tộc, tâm hồn dân tộc trong sự vận động của tiến trình lịch sử đất nước. GV nên gọi một số HS lần lượt tóm tắt nội dung chính của một hoặc hai tập thơ kế tiếp. Đặc biệt chú ý tìm hiểu, phân tích kĩ phần III – *Phong cách thơ Tố Hữu*. Lưu ý HS: “trữ tình chính trị” là nội dung chính trị hoà hợp với tính chất tâm tình, làm cho những vấn đề rất khó diễn tả trở nên hết sức gợi cảm. Khi giảng phần này, GV có thể cho HS chứng minh các luận điểm, luận cứ bằng các dẫn chứng khác với dẫn chứng đã nêu trong bài học.

2. Tiến trình tổ chức dạy học

Gợi ý tìm hiểu bài học theo các câu hỏi phần *Hướng dẫn học bài*.

Câu 1

Có thể tóm lược cuộc đời Tố Hữu thành ba giai đoạn. Thời thơ ấu, Tố Hữu sinh ra trong một gia đình Nho học ở Huế – mảnh đất rất thơ mộng, trữ tình và còn lưu giữ được nhiều nét văn hoá dân gian. Thời thanh niên, Tố Hữu sớm giác ngộ cách mạng và hăng say hoạt động, kiên cường đấu tranh trong các nhà tù thực dân. Sau đó là thời Tố Hữu lần lượt đảm nhiệm những cương vị trọng yếu trên mặt trận văn hoá văn nghệ, trong bộ máy lãnh đạo của Đảng và Nhà nước.

Câu 2

Những chặng đường thơ Tố Hữu luôn gắn bó với những chặng đường cách mạng của bản thân nhà thơ, với những giai đoạn phát triển của cách mạng Việt Nam. Điều này đã được nói khá rõ trong SGK và đã được gợi dẫn cách giảng dạy ở phần trên (*Phương pháp dạy học*).

Câu 3

Về nội dung, thơ Tố Hữu mang phong cách trữ tình chính trị rất sâu sắc. Để làm sáng tỏ điều đó, GV dựa vào SGK triển khai thành ba ý:

- Trong việc biểu hiện tâm hồn, thơ Tố Hữu hướng tới cái ta chung;
- Trong việc miêu tả đời sống, thơ Tố Hữu mang đậm tính sử thi;
- Những điều đó được thể hiện qua giọng thơ mang tính chất tâm tình.

Câu 4

Trong nghệ thuật biểu hiện, thơ Tố Hữu mang phong cách dân tộc rất đậm đà (có thể hiểu “phong cách dân tộc” là bản sắc riêng biệt, độc đáo của dân tộc). Chú ý

làm sáng tỏ hai yếu tố : thể thơ (lục bát, thất ngôn), ngôn ngữ thơ (dùng từ ngữ và cách nói dân gian, phát huy tính nhạc phong phú của tiếng Việt).

III – KIỂM TRA, ĐÁNH GIÁ – GỢI Ý GIẢI BÀI TẬP

1. Kiểm tra, đánh giá

GV nên dành 5 phút cuối tiết học để kiểm tra mức độ nắm bài của HS. GV có thể dùng phương pháp hỏi – đáp nhanh. Ví dụ : Hãy kể tên bảy tập thơ của Tố Hữu theo thời gian sáng tác. Tập thơ (hoặc hai tập thơ liền nhau – nêu tên cụ thể) phản ánh hiện thực cách mạng Việt Nam ở chặng đường nào ? Nêu vắn tắt những nét nổi bật của phong cách thơ Tố Hữu. Hãy đọc một số câu thơ hay của Tố Hữu mà anh (chị) biết,...

2. Gợi ý giải bài tập

Bài tập 1

HS hoàn toàn tự do chọn một bài thơ của Tố Hữu mà bản thân yêu thích nhất. Nên chọn những bài đã học trong chương trình phổ thông, ví dụ : *Khi con tu hú*, *Việt Bắc*,... sau đó phân tích một đoạn thơ tiêu biểu (theo hướng gợi dẫn đã học).

Bài tập 2

Lời nhận xét của Xuân Diệu là sự đánh giá rất cao tâm hồn và tài năng của Tố Hữu. Thơ chính trị thường khô khan, rất dễ biến thành lời kêu gọi, hô hào. Nhưng những vấn đề ấy lại được Tố Hữu viết như lời tâm sự chan chứa niềm tin yêu với đồng bào, đồng chí, tác động mạnh mẽ tới cảm nghĩ của người đọc, người nghe.

IV – TÀI LIỆU THAM KHẢO

Tố Hữu – Về tác gia và tác phẩm, NXB Giáo dục, 2002.